

متروک مرتبط می باشد. رمان ماجراجویانه همچنین با رمان پیکارسک و رمانس همگونی و همبستگی دارد. در میان رمان نویسان این نوع رمانها می توان از کاپیتان موریات، ر. م. بالانتین، گ. آ. هنتی (G. A. Henty)، پ. ک. دن (Wren)، استانلی ویمن (Weyman)، ر. ل. استیونسن، آنتونی هوب (Hope)، آرتور کنان دوپل، جان باکن، دورنوردیتیس (Yates)، هاموند اینس (H. Innes)، ک. س. فورستر، آلیستر مک لین، نویل شوت (Nevile Shute)، ویلرد پرایس (Willard Price) و جان مسترز (J. Masters) نام برد. جیمز فینمور کوپر و مارک تواین دو نفر از داستان نویسان مشهور آمریکا در قلمرو رمانهای ماجراجویانه می باشند.

۲۴ - رمان اعترافی (Confessional Novel): - این اصطلاح یک اصطلاح گمراه کننده و قابل انعطاف در مورد نوعی از رمان «حسب حالی» است که بازویه دید اول شخص نوشته می شود و نوعی حدیث نفس می باشد. از طرف دیگر این نوع رمان آنچنان که می نماید، نیست. نویسنده در این نوع رمان خود را به جای شخصیت دیگری می گذارد. یکی از آثار برجسته رمان اعترافی، سقوط (۱۹۵۶ م.) از آلبر کامو است که در آن قاضی توبه کاری به خواننده خود «اعتراف» می کند. این نوع رمان در پنجاه سال گذشته بسیار رواج یافته است. قالب دیگری از رمان اعترافی، کاریست تکنیک داستان در داستان در رمان است. داستانی که در آن رمان نویس واقعاً در حال نوشتن رمانی است که ما داریم آنرا می خوانیم. این شگرد را آندره ژید در رمانهای وسوسه های عاشقانه (۱۸۹۱ م.) و سکه سازان (۱۹۲۶ م.) بکار گرفت.

انواع رمان

قسمت سوم

۲۵ - رمان زمین (Soil Novel): - نوعی از داستان نویسی که مضمون اصلی آن کشمکش انسان در مقابل نیروهای طبیعی زمین است: مثل رمان غولهای زمین (۱۹۲۷ م.) از ا. ای. رولواگ؛ جاده تنباکو (۱۹۳۲ م.)، یک وجب خاک خدا (۱۹۳۳ م.) از ارسکین کاندول؛ خوشه های خشم (۱۹۳۹ م.) نوشته جان استاین بک؛ درخت انسان (۱۹۵۶ م.) از پاتریک وایت. رمانهای دیگری نیز در زمره رمان زمین می گنجد. از این رمانها می توان به آثار زیر اشاره کرد: رنگین کمان (۱۹۱۵ م.) از د. ای. لارنس؛ رمانهای ماری وب (Webb) و بعضی از آثار تامس هاردی و نیز آثار ژان ژینو (Jean Giono) درباره زندگی روستایی در پروانس (نظیر تپه، ۱۹۲۹ م.)؛ علف هرز، ۱۹۳۰ م. و مبارزه در کوهستان، ۱۹۳۹ م.).

۲۶ - رمان ده سنتی (Dime Novel): - قالب نازلی از داستانهای ملودراماتیک و مهیج؛ این رمانها به دلیل اینکه ده سنت ارزش داشتند، به این نام معروف شدند. در اکثر این رمانها وقایع تاریخی، رمانس، جنگ و تحرك و کنش در هم تنیده شده است. تعدادی از آنها در زمان جنگهای داخلی آمریکا و انقلاب آن و راجع به وقایع جنگ و جنگهای مرزی نوشته شده اند. این رمانها از سال ۱۸۶۰ م. تا حدود ۱۸۹۵ م. محبوبیت زیادی داشتند و این رونق و محبوبیت با انتشار رمان مالاسکا، همسر بومی شکارچی سفید نوشته سوفیا استیونز شروع شد.

۲۲ - رمان حسب حال (Autobiographical Novel): - تعدادی از رمانها اصولاً حسب حالی است و حال و هوای برخی از آنها نسبت به سایرین از صراحت و روشنی زیادی برخوردار است. معروفترین نمونه ها در ادبیات داستانی انگلیس رمان جیمز جویس با نام چهره هنرمند به مشابه یک مرد جوان (۱۹۱۶ م.) است که تحول و دگرگونی استفن، قهرمان این داستان می باشد. جویس آنرا حدود ۱۹۰۴ م. شروع و در سال ۱۹۲۴ م. منتشر ساخت. از معروفترین رمانهای حسب حالی می توان به آثار زیر اشاره کرد: آلام ورتز جوان (۱۷۷۴ م.) نوشته گوته؛ ماجراهای فرزند جوان (۱۸۳۱ م.) از ترلاونی (E. G. Trelawney)؛ داستان یک پسر بد (۱۸۷۰ م.) نوشته تامس آلدريج؛ پایتدیهای بشری (۱۹۱۵ م.) از سامرست موام؛ حسب حال آلیس ب. نوکلاس (۱۹۳۳ م.) نوشته گرت رود استاین؛ مدار رأس السرطان (۱۹۳۴ م.) از هنری میلر؛ همانطور که بود (۱۹۶۲ م.) نوشته مورین دونی.

۲۳ - رمان ماجراجویانه (Adventure Novel): - ادبیات داستانی ممالک انگلیسی زبان مملو از این نوع رمان می باشد که در سایر زبانها کمتر به چشم می خورد. ظاهراً دانیل دوفو با رمان زندگی و ماجراهای عجیب و غریب رابینسون کروزوئه (۱۷۱۹ م.) در این نوع داستان نویسی پیشتاز است. این رمان رهسپاران و مقلدین زیادی در پی داشت که با نام «خانواده رابینسون» شهرت دارد و با داستانهای جزایر

بعدها مجلات پالپ (Pulp) و سریهائی درباره تام سوئیفت، فرانک مریول (Meriwell) و روربویز (Rover Boys) جایگزین این نوع رمانها شدند. رمان ده سنتی از قدرت و فردگرایی آمریکاییها حکایت می‌کند. در میان نویسندگان این نوع رمانها می‌توان افراد زیر را نام برد: ا. ز. جانسن، پرنسیس اینگرام (Prentiss Ingraham) ادوارد ویلر (خالق رمان **دووددیگ**)، ج. ر. کوریل (J. R. Coryell) خالق رمان **نیک کاتر**. رمان ده سنتی از خویشان و همگون رمان مبتذل یک پنی می‌باشد.

۲۷ - رمان مبتذل یک پنی (Penny Dreadful Novel) : رمان و یارمان کوتاهی که مملو از رمز و راز، ماجرا و جرم و کشت و کشش می‌باشد. این نوع رمانها هیچ نوع ادعای ادبیت ندارند. با شکل و شمایل و هیأت بسیار پیش یا افتاده منتشر می‌شوند. ارزش آنها یک پیشیز است. احتمالاً به دلیل احساساتی و عامیانه بودن و فقر ادبی آن به مبتذل معروف شده است. این رمانها در بین دانش آموزان مدارس به رمانهای «خونبار» شهرت دارند و مترادف با رمان ده سنتی آمریکائی می‌باشند. گ. ک. جسترتن دفاعیه جانانه ای از رمان مبتذل یک پنی نوشت.

۲۸ - رمان پاورقی (Roman-Feuilleton) : - رمانی که به صورت مسلسل در نشریه ای منتشر می‌گردد. رمان پاورقی از حدود سال ۱۸۳۰ م. شروع شد. در سال ۱۸۳۶ م. ترجمه رمان پیکارسک اسپانیولی لازاریلو دوتورمس برای نخستین بار در روزنامه Le Siecle انتشار یافت. برخی از نویسندگان در اواخر قرن نوزدهم از این پاورقی تریبی استقبال کردند. پاورقی نویسی هنوز هم در نشریات رواج دارد و این کار البته برای فروش خوب رمان نویسنده در آینده کمک می‌کند.

۲۹ - رمان عقاید (Ideas Novel) : در رمان عقاید صحبت و بحث و مجادلات روشنفکرانه حاکم است و در آن طرح داستان،

روایت، کشاکش عاطفی، عمق روانشناختی در شخصیت پردازی، بطور سنجیده و حساب شده محدود می‌باشد. شاید از بهترین نمونه های این نوع رمان، رمانهای زردکرومی (۱۹۲۱ م.) پوئن کتربوئن (۱۹۲۸ م.)، بعد از تابستانهای بسیار (۱۹۳۹ م.) از آلدوس هاکسلی باشد.

۳۰ - رمان دوره ای (Roman Cycle) : - یک سلسله از رمانهای پیوسته و تودرتو (اما هر رمانی مستقل و کامل) با یک یا چند قهرمان مرد و یا زن مجوری و یا یک خانواده. این نوع رمان با رمان رودخانه ای (roman-fleuve=رود-رمان) و رمان ساگا همخانواده است. از نمونه های معروف این نوع رمان، رمانهای پنجاهگانه زردوهامل (G. Duhamel) بنام ماجراهای سالوین (۳۲-۱۹۲۰ م.) و رمان سالشمار پاسکیه (۴۵-۱۹۳۳ م.) می‌باشد.

۳۱ - رمان کشوئی (Roman a Tiroirs) : - رمانی است که از یک سلسله ایزودها تشکیل شده و هر ایزودی مستقل است و هیچ نوع رابطه روشن و یا مضمون صریح یا یکدیگر ندارند. از معروفترین رمانهای کشوئی، رمان ژیلپلاس از لسانژ (lesage) است که نوعی رمان پیکازسک می‌باشد و در میانه سالهای ۱۷۱۵ م. و ۱۷۳۵ م. در چهار جلد منتشر شده است.

۳۲ - رمان ساگا (Saga Novel) : - رمان ساگا روایتی است درباره زندگی یک خانواده پراولاد، این اصطلاح از ساگاهای ایسنندی به عاریت گرفته شده است. در ادبیات انگلیسی از معروفترین رمانهای

ساگا رمان فورسایت ساگانوشته گالزورثی است که از سلسله رمانهایی تشکیل شده و از نظر زمانی، مدت زیادی را شامل می‌شود و همه وقایع دور محور خانواده فورسایت متمرکز می‌گردد. معروفترین رمانهای این داستان عبارتند از: **مرد ثروتمند** (۱۹۰۶ م.)؛ **در محکمه عدالت** (۱۹۲۰ م.)؛ **واگذاشتن** (۱۹۲۱ م.)؛ **یک کمدی نو** (۱۹۲۹ م.)، یکی

از برجسته ترین رمانهای ساگنا در ادبیات داستانی اروپا رمان یوزف و برادرانش (۱۹۳۳ م.، ۱۹۳۴ م.، ۱۹۳۶ م.، ۱۹۴۲ م.) اثر توماس مان می باشد.

۳۳ - رمان کوتاه (Short Novel): - رمان کوتاه، داستانی است که طولانی تر از داستان کوتاه و کوتاهتر از رمان می باشد. برای این نوع رمان معمولاً از اصطلاح ایتالیایی **novella** استفاده می کنند. غالباً اصطلاح **no vellette** نیز در مورد آنها بکار می رود. دل تاریکی از کتراد، دو یاسه رعنا از آلدوس هاکسلی از این نوع رمانها هستند. رمان کوتاه را در ردیف داستان کوتاه بلند نیز طبقه بندی می کنند.

۳۴ - رمان زمان (Time Novel): - این اصطلاح در مورد رمانهایی بکار می رود که در آنها فن جریان سیال ذهن بکار رفته است و کاربرد زمان نیز به مثابه یک مضمون و درونمایه از اهمیت زیادی برخوردار است. معروفترین رمانهای زمان عبارتند از: زمان از دست رفته (۲۷ - ۱۹۱۳ م.) از مارسل پروست؛ زیارت (۶۷ - ۱۹۱۵ م.) از دوروتی ریچاردسن، اولیس (۱۹۲۲ م.) از جیمز جویس، و رمان کوه جادو (۱۹۲۴ م.) از توماس مان. اخیراً نیز از آنتونی پاول (A. Powell) رمان دوازده جلدی رقصی برای زمانه (عنوانش را از یکی از نقاشیهای پوسن به عاریه گرفته) انتشار یافته که با جلد درباب تربیت (۱۹۵۱ م.) شروع و با جلد به هارمونیهایی محرمانه گوش کن (۱۹۷۵ م.) خاتمه می یابد. در اینجا زمان از نظر موضوعی، محور تداوم قرار گرفته است.

۳۵ - رمان هنرمند (Kunstler Roman): - رمانی است که یک هنرمند (در هر هنر خلاصه) شخصیت محوری آنست و تحول هنرمند را از کودکی تا بختگی و بعد از آن نشان می دهد. این نوع رمان در آلمان متداول است و ریشه در اواخر قرن هیجدهم و آغاز قرن نوزدهم دارد. از اینرو با دوره احیای رمانتیک تطبیق می کند، یعنی دوره ای که هنرمندان در اوج شهرت قرار داشتند و نوابغ از شخصیتهای برجسته جامعه به حساب می آمدند. این «تعالی و ترقی» هنرمند در دوره اشتورم اوندراگ (تومان و تنش) یعنی دوره مفهوم قدرت نویسنده ای، بازتاب یافت. در این نوع رمانها، گاهی هنرمندان داستان نویس نیز محور قرار گرفته اند. گوته اولین نابغه آلمانی، بود که در رمان **Wilhelm Meisters Theatralische Sendung** (سروده و تصنیف در حدود ۸۵ - ۱۷۷۷ م.؛ ولی تا سال ۱۹۰۹ م. کشف نشده بود) بدان جامعه عمل پوشاند. و دنباله این رمان نیز در سال ۱۸۲۱ م. منتشر شد. از آثار معروف دیگر در این قلمرو می توان از رمانهای زیر نام برد: **Franz Sternbalds Wanderungen** (۱۷۹۸ م.) نوشته تی یک؛ رمان **Moler Nollten** (۱۸۳۲ م.) از ادوارد موریکه (Morike)؛ رمان **Novelle Der arme Spilmann** (۱۸۴۸ م.) از فرانتس گیریلپارتسر (Grielparzer)؛ رمان **Der Grune Heinrich** (۱۸۵۴ م.) نوشته گوتفرد کلاگر (Keller)؛ رمان **Das Gansemannchen** (۱۹۱۵ م.) به قلم یاکوب واسرمان (Wassermann)؛ و رمانهای **Nevelle** **Tonio Kroger** (۱۹۰۳ م.) و **Daktor Faustus** (۱۹۴۷ م.) از توماس مان.

رمانهایی نیز وجود دارد که شخصیت اصلی و محوری آنها یک شخصیت و قهرمان تاریخی است. از اینها می توان به آثار زیر اشاره کرد: داستان موزارت (۱۸۵۵ م.) از موریکه؛ رمان فریدمان باخ (۱۸۵۸ م.) از آلبرت براشفویگل (Brachvogel)؛ رمان شیلر (۱۶ - ۱۹۱۲ م.) نوشته والشر فن مولو (W. V. Molo)؛ رمان وردی (۱۹۲۴ م.) نوشته فرانتس ورفل (werfel). در ادبیات انگلیسی هم از رمانهای معروف در این حوزه، رمان چهره هنرمند به مثابه یک مرد جوان (۱۹۱۶ م.) از جیمز جویس می باشد.

۳۶ - رمان بازتابی (Reflexive Novel): - رمانی که در آن

نویسنده توجه خواننده را به این واقعیت معطوف می سازد که در حال نوشتن رمان است. از اینرو رولان بارت این نوع رمان را رمان محرزانه (Writerly) نامید. یکی از نمونه های کهن این نوع رمان ترسترام شدنی (۶۷ - ۱۷۶۰ م.) از لارنس استرن است. استرن در راه حسب حال نویسی تلاش می کند ولی هیچ نوع پیشرفتی در آن صورت نمی گیرد. استرن از شگردهای زیادی استفاده می کند تا نشان دهد که بین حقیقت/زندگی و هنر فرق وجود دارد و اگر بخواهیم تصویر همبسته و عقلانی از مسأله بغرنجی چون زندگی و حقیقت عرضه بکنیم، مقدور نیست. از دیگر رمانهای بازتابی رمان جوزف آندروز (۱۷۴۲ م.) و نام جونز (۱۷۴۹ م.) از فیلدینگ است.

بیشتر رمان نویسان قرن نوزدهم تلاش کردند تا به باز نویسی خودشان از حقیقت، شکل و عقلانیت ببخشند ولی تلاش آنها بدانجا منجر شد که حقیقت در پیوند با رابطه هنری و زیبایی شناختی، دروغین جلوه گر شود. رمان نویسان از نواقص و کاستیهای اساسی تلاش برای تحمیل قالب و شکل بزرگ مسأله نامنظم و آشفته، آگاه بودند. تعدادی از رمان نویسان قرن بیستم قوالب رمان بازتابی را آزمودند. یکی از این نمونه ها رمان اولیس (۱۹۲۲ م.) از جیمز جویس بود. آندره ژید نیز در رمان سکه سازان (۱۹۲۶ م.) آتربکار گرفت. از دهه ۱۹۵۰ م. نویسندگانی چون ولادیمیر ناباکف، فلان اوبراین، ویلیام باروز، کریستین بروک-روز، ساموئل بکت، آلن ربه گریه، تاسم پینچون (T. Pynchon) و جان فاولز در این قلمرو قلم زدند. این نوع رمان - رمان «جریان سیال ذهن» نیز نامیده می شود.

۳۷ - رمان محلی (Regional Novel): - رمان نویس محلی کسی است که توجه اصلی خود را به ویژگیهای منطقه زیست خود معطوف می کند و آن ویژگیها و مردمی را که در آن محل زندگی می کنند، پسایه و اساس داستانهای خود قرار می دهد. این مناطق گاه ناحیه روستایی و گاه ولایتی و گاهی نیز هر دو است. در میان نخستین رمان نویسان محلی می توان از مازایا اجورث (Maria Edgeworth = ۱۸۴۹ - ۱۷۶۷ م.) یکی از رمان انگلیسی ایرلندی نام برد. وی یکی از اولین افرادی است که امکانات همبستگی شخصیتها را با یک منطقه و یا ولایت خاص دریافت. معروفترین رمانهای او عبارتند از: قلعه راگرت (۱۸۰۰ م.)، بلیندا (۱۸۰۱ م.)،

غایب (۱۸۱۲ م.). قلعه را کرت را عموماً نخستین رمان از نوع رمان محلی می دانند. لیدی مورگان (۱۸۵۹ - ۱۷۷۶ م.) نویسنده ایرلندی پی سباز رمانهای اجورث شد. رمانهای اسکاتلندی جان گالت (J. Galt = ۱۸۳۹ - ۱۷۷۹ م.) و سروالتر اسکات (۱۸۳۲ - ۱۷۷۱ م.) نیز بر پایه بررسبها و فضای محلی و ولایتی نوشته شده است. رمان محلی به محض اینکه جا افتاد، علاقه بعضی از رمان نویسان را برانگیخت و چیزی نگذشت که نواحی مختلف مورد توصیف خاص رمانها قرار گرفت و از آن دفاع نیز شد. مثلاً رمانهای خانم کاسکل (۱۸۱۰-۶۵ م.) و جرج الیوت (۸۰ - ۱۸۱۹ م.)، منطقه میدلندز را مطرح ساخت و رمانهای خواهران برونته در فضای یورکشایر طرح ریزی شد. رمان نویسان دیگر هر کدام رمانهای خود را در منطقه ویژه ای متمرکز ساختند از جمله: چارلز کینگزلی (۷۵ - ۱۸۱۹ م.) ر. د. پلکامور (۱۹۰۰ - ۱۸۲۵ م.) صحنه های داستانی خود را از دونشایر (Devonshire) گرفتند؛ ریچارد جفریز (R. Jefferies = ۸۷ - ۱۸۴۸ م.) زادگاه خود یورکشایر (و نیز همیشگی) و رابرت لوئیس استیونسن (۹۲ - ۱۸۵۰ م.) هایلندز و لاولندز، و ج. م. باری (۱۹۳۷ - ۱۸۶۰ م.) ناحیه اینگیس (Angus) را صحنه رمانهای خود قرار دادند.

چهار نفر از رمان نویسان معروف محلی عبارتند از: تاس هاردی (۱۹۲۸ - ۱۸۴۰ م.) که در برخی از رمانها و داستانهای کوتاه خود وست کانتری (و بویژه دورست) را بازآفرینی کرد و نام وسکس را زنده نمود؛ آرنولد بنت (A. Bennett = ۱۹۳۱ - ۱۸۶۷ م.) که تعدادی از داستانهای خود را در پاتریز (Potteries = شهرکهای پنجگانه) متمرکز

ساخت؛ د. اچ. لارنس (۱۹۳۰ - ۱۸۸۵ م.) که زادگاه وی، ناتینگهام-مشایر صحنه اکثر رمانهای اوست؛ و ویلیام فاکنر (۱۹۶۲ - ۱۸۹۷ م.) که در رمانهای خود توجه اصلی خود را به دیپ ساوث در ایالات متحده معطوف ساخت.

در این میان رمانهای «شهری» و یا «صنعتی» هم وجود دارند که صحنه آنها یک شهرک و یا شهر است و برخی از آنها در قرن نوزدهم از شهرت معتدلی برخوردار بود و بعضی نیز از رمانهای بزرگ به حساب می آید. نمونه های برجسته آنها عبارتند از: رمان ماری بارتون (۱۸۴۸ م.) از خانم کاسکل؛ رمان شمال و جنوب (۵ - ۱۸۵۴ م.) از همو؛ رمان روزگار سخت (۱۸۵۴ م.) از چارلز دیکنز؛ رمان میدل مارچ (۲ - ۱۸۷۱ م.) از جرج الیوت.

سنت رمان محلی در انگلیس هرگز افول نکرد. بعدها استانیلی میدلتون و استانیلی بارستو (Barstow) تعدادی از این نوع رمانها را قلمریز کردند، اولی درباره زادگاه خود ناتینگهام مشایر و دومی نیز درباره منطقه بومی خود یورکشایر رمان نوشت. آلن سیلیتو (Alan Sillitoe) نیز

این نوع داستان نویسی را آزمود.

از دیگر نویسندگان سرشناس رمان محلی، نویسنده اسپانیولی کنتس امیلیا پارادوباسان (Countess Emilia Pardo Bazan) بود که درباره حیات ناحیه گالیسی در قرن نوزدهم رمان نوشت؛ گارسیدالدا (Garcia Deledda = ۱۹۳۶ - ۱۸۷۱ م.) که رمانهای زیادی درباره ساردنی و مردم آن قلم زد؛ ایوان تسنکار (Ivan Cankar = ۱۹۱۸ - ۱۸۷۶ م.) نمایشنامه نویس و نویسنده داستانهای کوتاه اسلوونی که زادگاه او اسلوونی صحنه اکثر داستانهای او است؛ ایوو آندریچ (Ivo Andric = ۱۹۷۵ - ۱۸۹۲ م.) که برخی از رمانها و داستانهای کوتاه وی راجع به زادگاهش بستنی و علی الخصوص زیارتگاههای کوچک تراونیک و ویشگراد می باشد؛ و ژان ژینو (۱۹۷۰ - ۱۸۹۵ م.) که در برخی از رمانهای منطقه پرووانس را بازآفرینی کرد.

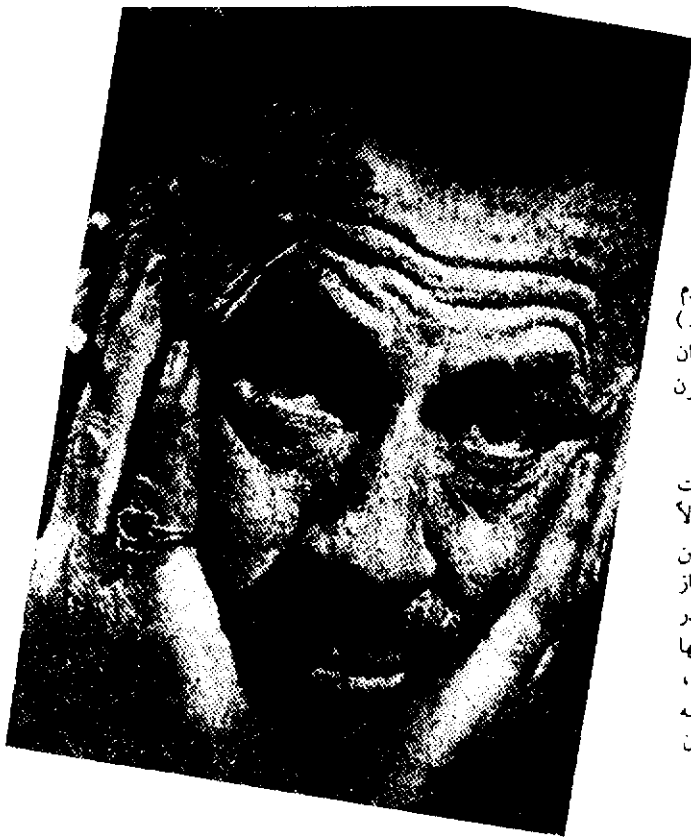
۳۸ - رمان رودخانه ای (رود - رمان = roman-fleuve) :

اصطلاحی است که در ادبیات داستانی جدید در مورد زنجیره ای از رمانها بکار می رود که هر کدام در جای خود رمان مستقلی می باشد، ولی همه آنها از نظر درونی و معنا در ارتباط با یکدیگر هستند، چون شخصیتها (بعضی و یا همه) در اثر بعدی ظاهر می شوند. محبوبیت این نوع رمان دائرةالمعارفی و وقایع نگارانه حماسی در قرن نوزدهم جاافتاد. بالزاک کمدی انسانی خود را طرح ریزی کرد و آنرا تا حدودی در طرح وسیعی به انجام رسانید؛ امیل زولا داستانهای زنجیره ای بیست جلدی خود را بنام خانواده روگن ماکار (۹۳ - ۱۸۷۱ م.) نوشت؛ پرتس گالدوس (Perez Galdos) نویسنده اسپانیولی رمان سترگ خود بنام Episodios nacionales (وقایع ملی = ۱۹۱۲ - ۱۸۷۳ م.) را طرح بندی کرد که دوره ای از رمانهای تاریخی تاریخ اسپانیا از ترفالگار (۱۸۰۵ م.) تا دوره اصلاحات (۱۸۷۵ م.) را شامل می شد.

در قرن بیستم چهار نفر از رمان نویسان فرانسوی دست به نوشتن رمانهای رودخانه ای زدند. رومن رولان (Romain Rolland) ژان کریستف (۱۲ - ۱۹۰۶ م.) را در ده جلد نوشت. او بعدها دگر باز به رمان رودخانه ای روی آورد و رمان جان شیفته (۳۳ - ۱۹۲۲ م.) را در هفت جلد قلم زد. اثر سترگ مارسل پروست یعنی زمان از دست رفته (۲۷ - ۱۹۱۳ م.) از هفت بخش درهم تنیده، تشکیل شده و دست کم دوازده سال از عمر او را به خود اختصاص داده است. ژرژ دوهمامل رمان ماجراهای سالوین (۳۲ - ۱۹۲۰ م.) را در پنج جلد نوشت و در پی آن رمان سالشمار پاسکیه (۴۵ - ۱۹۳۳ م.) را در ده جلد قلمریز کرد. رولان رومن Jules Romains در رمان Les Hommes de bonne volonté (۴۷ - ۱۹۳۲ م.) بسیار جاه طلبانه عمل کرد و آنرا در بیست و هفت جلد منتشر ساخت که گستره وسیعی از حیات فرانسه را از سال ۱۹۰۸ م. تا ۱۹۳۲ م. در برمی گرفت. گالزورثی نیز بارمان فورسایت ساگا (۱۹۲۲ م.) دست به یک چنین عملی زد. اخیراً نیز رمان بیگانگان و برادران (۷۰ - ۱۹۴۰ م.) از سی. پ. اسنو (C. P. Snow) منتشر شده و به تاریخ اجتماعی انگلیس از سال ۱۹۲۵ م. به بعد حالت وقایع نگاری مستندگونه عرضه کرده است. رمان وقایع نگار آفتاب باستانی (۶۹ - ۱۹۵۱ م.) در پانزده جلد است که هنری ویلیامسن آنرا نوشته است. رمان رقصی برای موسیقی زمانه (۷۶ - ۱۹۵۱ م.) از آنتونی پاول در دوازده جلد می باشد. تعداد دیگری از نویسندگان نیز داستانهای خود را در سه یا چهار جلد تنظیم کرده اند که همه با یکدیگر ارتباط درونی و تنگاتنگ دارند.

۳۹ - رمان خاطره وار (Memoir Novel) :

نوعی از رمان نویسی است که هدف اصلی نویسنده در آن شرح حسب حال «واقعی» است و حال و هوای کامل رمان دارد و با پاره ای از آن، داستانونه می باشد. از اینرو این رمان نوعی از شگرد داستان نویسی و یا قرارداد ادبی است. ظاهراً دانیل دوفو با رابینسن کرزوه (۱۷۱۹ م.) و مول فلاندرز (۱۷۲۲ م.) خود در این قلمرو پیشگام است. نمونه های

دیگر این نوع رمان در قرن هیجدهم عبارتند از: رودریک وندوم (۱۷۴۸ م.) از اسمالت (Smollett)؛ رمان خلیفه ویکفیلد (۱۷۶۶ م.) از گلدسمیت؛ رمان مرد احساس (۱۷۷۱ م.) از کلنزی؛ و رمان قلعه راکرنت (۱۸۰۰ م.) از ماریا اجورث. رمان خاطره وار در قرن نوزدهم از اقبال چندانی برخوردار نبود.

۴۰ - رمان عامه پسند (Popular Novel): - اصطلاحی است سنتی برای رمانی که خوانندگان زیادی پیدا می کند. این نوع رمان اصولاً مخاطبین زیادی در میان طبقه متوسط و فرو دست جامعه دارد و همین می رساند که از توانایی طبع چندانی برخوردار نیست. تعدادی از رمانهای خوش فروش، تاریخی، احساساتی، مهیج و ماجراجویانه در زمره این نوع رمانها هستند. بعضی از رمان نویسان انگلیسی که آثار آنها بسیار عامه پسند بود، عبارتند از: وارویک دیسنگ، هوارد اسپرینگ، ر. ف. دلدرفیلد، دورنفوردیتس، آنجلا تیرکل (Thirkell)، دافنه دوموریه و دنیس ویتلی (Wheatley). البته تعداد این نوع نویسندگان بسیار بیش از اینها است.

۴۱ - رمان دوپاره (Double-Decker Novel): - اصطلاحی است که در قرن نوزدهم رواج یافت و برای توصیف رمانهایی بکار رفت که در دو پاره و یا دو جلد منتشر می شدند. رمانهای قرن نوزدهم، طولانی بودند و برخی از آنها اول بار به صورت مسلسل منتشر می شدند. رمان سه پاره رمانی بود که در سه جلد انتشار می یافت.

۴۲ - رمان گالانتز (Galanter Roman = رمان خوش مشرب): - در ادبیات داستانی آلمان نوع کم اهمیتی از رمان است که از حیث محتوا و لحن اصلاً آروتیک و عاشقانه است. دارای طرح پرماجرا و پیچیده و قهرمانهای احساساتی می باشد. شیوه نویسنده این نوع رمان همراه با نوعی صمیمیت و خوش مشربی است. نمونه هایی از این نوع رمان عبارتند از: Die Liebenswurdige Adalie (۱۷۰۲ م.) از هونولد (Hunold)؛ و رمان Der im irrgarten der liebe herumatumeinde cavalier (۱۷۳۸ م.) از شنابل (Schnable).

۴۳ - رمان رمانتیک (Romantic Novel): - نوعی از رمان که دارای حرکت شدید داستانی است و از مضامین عشق و ماجرا و مبارزه بهره گرفته است. اصطلاح رمانتیک منشأ در رمان های قرون وسطایی دارد ولی با گذشت زمان عناصر دیگری بدان افزوده شده است. یک رمانس به مفهوم جدید کلمه، اشاره به رمانی دارد که در آن حرکت بیشتر از شخصیت پردازی ارزش و اهمیت دارد و لذا داستانی تر از داستانهای افسانه ای است. این نوع رمان با تخیلات نویسنده عجین شده و برای فرار از واقعیت های ملموس زندگی و محض سرگرمی مورد مطالعه قرار می گیرد. تعداد رمان نویسان رمانتیک عصر جدید زیاد است ولی نام سروالتر اسکات در رأس یک سلسله از رمان نویسان ادبیات انگلیس و آمریکا قرار دارد.

۴۴ - رمان رازناک (Mystery novel): - این نوع رمان شامل رمانها و داستانهای پلیسی نیز می شود. ای. ت. آ. هوفمان (E. T. A. Hoffman) در آلمان و ادگار آلن پو در ایالات متحده با صیقل دادن بعضی از عناصر اساسی موجود در رمانس های گوتیک، نظیر آنار و آلپول، آن رادکلیف و چارلز بروکدن براون (Charles Brockden Brown) شکل رمان رازناک را هر چه بیشتر متبلور ساختند. از نظر ساختاری یکی از ویژگیهای رمان رازناک واژگونی توالی وقایع است: اصولاً فاجعه (مثلاً یک جنایت) در آغاز

رمان ارائه می شود و سپس جزئیاتی که جنایت را باعث شده و انگیزه های آن بررسی می گردد تا اینکه بالاخره به کشف جنایت می انجامد. آئن پو این نوع نویسنده را به «استدلال منطقی» تعبیر کرده و آثار در رمان قتلهایی در رومورگ آزموده است. برخی از کیفیتهای اساسی داستانی این نوع رمانها به قرار زیر است: (۱) سبک ساده و مستقیم؛ (۲) ارائه فضای واقعی به صحنه، شخصیتها و طرح داستانی؛ (۳) تبیین واقعی جرمی که بر گرده داستان سنگینی می کند؛ (۴) گره گشایی که با پیش کشیدن یک چیز قلابی، نیرنگ و ترفندی را بر خواننده تحمیل نمی کند؛ (۵) طرح و دمسازی وحدت یافته که حاوی مواد نامربوط به داستان نیست. کنان دوپل یکی از استادان برجسته رمانهای رازناک در انگلستان می باشد.

۴۵ - رمان جنایی (Crime Novel): - این نوع رمان منشأ در قرن هیجدهم دارد و از نظر تاریخی به داستانهای پلیسی برمی گردد. این رمان که درباره انواع جنایت می باشد، پای پلیس و بازوها و کارآگاهان را نیز به میان می کشد و در آن به نوع جنایت و جرم (قاتل، تلکه گیر، جاعل، دزد، قاچاقچی، بچه دزدی و گروگانگیری و غیره) و روانشناسی آن پرداخته می شود. در این نوع رمانها اغلب اوقات از همان آغاز ماهیت جرم مشخص است و تعلیق و ادامه روایت بستگی کامل به حالت روانشناختی جرم (ترس، گناه، پشیمانی و غیره) دارد و اینکه مجرم قانون و عدالت را بپذیرد و یا از زیر بار آن طفره رود. یکی از پیشگامان رمان جنایی فرانسیس ایل (Francis Iles) است که نام واقعی او آنتونی کاکس (A. Cox = ۱۹۷۱ - ۱۸۹۳ م.) بود و با نام آنتونی برکلی داستانهای پلیسی قراردادی زیادی نوشت. ایل داستان پلیسی را در رمان سوء قصد از پیش اندیشیده (۱۹۳۱ م.) متحول و منقلب ساخت؛ در این رمان هویت قاتل از همان آغاز مشخص و معنوم بود.

از آن پس، رمانهای جنایی درباره فعالیت های زیرزمینی و جنایی بطور کلی، بویژه از دهه ۱۹۶۰ م. به بعد افزایش یافت. تعداد زیادی از نویسندگان حرفه ای وقت خود را وقف این نوع داستانها کردند. در میان جنایی نویسان معروف انگلیس، برجسته ترین آنها عبارتند از: جان بینگام (J. Bingham = ۱۹۰۸ م.) با رمانهای نام من مایکل سیبلی است (۱۹۵۲ م.) و منکر خدا (۱۹۷۹ م.)؛ جان وین رایت (J. Wainwright = ۱۹۲۱ م.) نویسنده رمانهای چشم شاهد (۱۹۸۰ م.)

و تأکید بر عدالت (۱۹۸۱ م.) و لاف بیخود (۱۹۸۸ م.)؛ کولین واتسن (Colin Watson = ۱۹۲۰ - ۸۲) که بیشتر به خاطر رمانهای بازرسی پاربرایت (Parbright) معروف است و رمانهای ثابت بی مصرف (۱۹۵۸ م.)، قتل آبی (۱۹۷۹ م.)، گناهکاران گچی (۱۹۸۰ م.)؛ پی تردیکینسن (Peter Dickinson = ۱۹۲۷ م.) با رمانهای لانه شیشه‌ای حشرات (۱۹۶۸ م.) یک قدم تا گور (۱۹۷۹ م.) و دارهای برپا (۱۹۸۸ م.)؛ نیکولاس فریلینگ (Nicolas Friling = ۱۹۲۷ م.) نویسنده رمانهای بحث جنایی (۱۹۶۵ م.) اربابان شب (۱۹۷۸ م.) و لیدی مکبت (۱۹۸۸ م.)؛ روت رندل (Ruth Rendell = ۱۹۳۰ م.) با رمانهای داوری بر سنگ (۱۹۷۷ م.) ارباب مغربی (۱۹۸۲ م.) و درخت دستها (۱۹۸۵ م.)؛ مایکل کنیون (Michael Kenyon = ۱۹۳۱ م.) نویسنده رمانهای می توانی در ایرلند بمیری (۱۹۸۵ م.)، زانی (۱۹۷۷ م.)، زیگزاک (۱۹۸۱ م.)؛ جسیکا مان (Jessica Mann = ۱۹۲۷ م.) با رمانهای هشت گناه مرگبار (۱۹۷۶ م.)، ناوک مرگ (۱۹۷۸ م.) و مکانهای دفن (۱۹۸۱ م.).

رمان جنایی در آمریکا نیز بسیار عامه پسند است و تأثیر رایموند چندلر و دانیل هامت (Dashiell Hammet) با داستانهای پلیسی شان قابل اعتنا است. خط و خطوط نویسندگان آمریکایی که درباره انواع جرایم رمان می نویسند از حیث عامیانه، واقع گرا و از نظر زبان بسیار روشن و سراسر است می باشد. از آنجا که آمریکا از لحاظ جنایت در ردیف اول قرار دارد و لذا می تواند برای رمانهای جنایی، مواد ملموس و دست اول زیادی تدارک ببیند (در هر سال در شهرهای بزرگ آمریکا چهار یا پانصد قتل رخ می دهد). و لذا در اینجا فقط به نویسندگان معروف جنایی آمریکا اشاره می کنیم. نویسندگانی چون جیمز م. کین (J. M. Gain = ۱۹۷۷ - ۱۸۹۲ م.) با رمان معروف پستیچی همیشه دو بار زنگ می زند (۱۹۳۴ م.)، و سرنا (۱۹۳۷ م.) و دوبار غرامت (۱۹۴۳ م.)؛ و. ر. بارنت (W. R. Barnett = ۱۸۹۹ م.) که کار نویسندگی خود را با رمانهای وسترن شروع کرد و در سال ۱۹۲۹ م. با رمان قیصر کوچک شهرت یافت که رمانی درباره فعالیت‌های زیرزمینی بود. دو رمان دیگر او یکی سیپرای بلند (۱۹۴۰ م.) و دیگری جنگل آسفالته (۱۹۴۹ م.) بود. جان د. مک دونالد (۱۹۱۶ م.) از شهرت زیادی برخوردار است. سه تا از رمانهای معروف او عبارتند از: خدا حافظ دیپ بلو (۱۹۶۴ م.)، جانی گلفام برای مردن (۱۹۶۴ م.) و تیره تر از کهربا (۱۹۶۶ م.). معاصر او استانی الین (Stanley Ellin = ۱۹۱۶ م.) داستانهای کوتاه برجسته جنایی (که در مجموعه داستان ویژگی و خاصیت خانه، ۱۹۷۹ م. گرد آمده) و رمانهایی همچون دور هشتم (۱۹۵۸ م.)، آئینه، آئینه دیوار (۱۹۷۲ م.) را نوشت. میکی اسپیلین (Mickey Spillane = ۱۹۱۸ م.) از دهه ۱۹۵۰ م. در بریتانیا شهرت یافت. اکثر داستانهای او پر از مسائل جنسی و برخورد های هوس آلود است. دو تا از رمانهای معروف او عبارتند از: من، جری (۱۹۴۷ م.) و مرا جانگزیبوس (۱۹۵۲ م.). در سال ۱۹۵۴ م.)؛ اد مک بیین (Ed Mc Bain = ۱۹۲۶ م.) به دلیل رمانهای پلیسی خود بر سر زبانها افتاد و رمان جنگل بلکبردا منتشر ساخت. راس تامس (Ross Thomas = ۱۹۲۶ م.) در داستانهای چون رهبران اتحادیه کارگری (۱۹۷۲ م.) و اگر بخوامی خوب می شوی (۱۹۷۳ م.) و شانس چینی (۱۹۷۸ م.) به مسائل و فساد اجتماعی و سیاسی پرداخت. پاتریشاهای اسمیت (Patricia Highsmith = ۱۹۲۱ م.) اغلب به دلیل اقامت طولانی در اروپا، فراموش می شود که آمریکایی است؛ او در بریتانیا با رمانهای ریپلی خود که از ویژگیهای آنها وجود یک ضدقهرمان می باشد طرفداران زیادی دارد. برخی از معروفترین آثار او عبارتند از: آقای ریپلی باهوش (۱۹۵۶ م.)، ریپلی در زیرزمین (۱۹۷۱ م.)، بازی ریپلی

(۱۹۷۴ م.)، و پسرسی که از ریپلی تقلید می کرد (۱۹۸۰ م.) جرج و. هیگینز (G. V. Higgins = ۱۹۳۹ م.) رمانهای جنایی قابل ملاحظه ای منتشر ساخته از قبیل، رفقای ادی کوپل (۱۹۷۱ م.) تجارت کوگان (۱۹۷۴ م.) و کندی برای دفاع (۱۹۸۰ م.). سایر نویسندگان رمانهای جنایی قابل اشاره آمریکایی عبارتند از: کنت فیترینگ (Kenneth Fearing = ۱۹۲۰ - ۶۱ م.)، ویلیام پ. مک گیورن (W. P. MC Givern = ۱۹۲۷ م.) و گریگوری مک دونالد (۱۹۳۷ م.).

۴۶ - رمان تنشش زنا (Sensation Novel) - نوعی از داستان نویسی است که از حدود سال ۱۸۶۰ م. به بعد رواج یافت. چنانکه از اسمش پیداست، مضامین و حرکت این نوع داستان، نامعقول، تند و احساساتی و تیره و تار است. یکی از موضوعات مضامین مطلوب این نوع رمان، گناه و جرم سر بسته و پنهانی است. خانم کلایو (Clive = ۱۸۰۱ - ۷۳ م.) یکی از پیشروان رمان تنش زنا بود که در سال ۱۸۵۵ م. رمان پل فرول و در سال ۱۸۶۰ م. رمان چو پل فرول همسرش را کشت را منتشر ساخت. خانم کلایو با تنش زانی نیز مرد و هنگامیکه مشغول نوشتن در اتاق مخصوص خودش بود، در آتش سوزی جان خود را از دست داد. از نمونه های معروف رمان تنش زانی می توان آثار زیر را نام برد: زن سپیدپوش (۱۸۶۰ م.) از ویلکی کالینز؛ از شرق لبه (۱۸۶۱ م.) از خانم هنری وود؛ رمان راز لیدی اودلی (۱۸۲۶ م.) نوشته ماری برادون (Mary Braddon). ماری برادون بالغ بر هفتاد رمان تنش زنا نوشت که اکثر آنها از نظر حال و هوا، شرح غمباری از جنایت و بدبختی بود. گفتنی است که رمان تنش زنا در تکوین و تطور رمان مهیج و پلیسی تأثیر قاطعی داشت.

۴۷ - رمان مافوق طبیعی (Supernatural Novel) - این اصطلاح، اصطلاح جامعی است درباره رمانهایی که به نحوی از انحاء مسأله ارواح، غولها، عفونتها، صور وهمی، ارواح سرگردان، ارواح شیطانی و رحمانی و اوامی که در شب هنگام چهره می نمایند، مطرح می کنند. در این نوع رمانها سحراری و جادوگران، وقایع غریب، طلسم و جادو و جنبل و فضای وهمناک و حضور محیط اسرارآمیز از ملزومات است. هر چیز مافوق طبیعی و هر چیزی که به تصور نیاید و در نهایت مو بر تن آدمی راست کند و به تعبیر کولریج هر چیز خارق العاده از شکردها و تمهیدات این نوع رمانها می باشد.

دو نمونه از رمانهای مافوق طبیعی کهن، یکی هزار و یکشب و دیگری قصه های پریان از برادران گریم (Grimm) است. از آثار دیگر داستانهای مافوق طبیعی می توان به رمانها و داستانهای زیر اشاره کرد: قلعه اوترانتو از هوراس والپول؛ رازها با ودلفو نوشته آن رادکلیف؛ رمانهای راهب و شیخ قلعه از م. گ. لوئیس؛ ملامت سرگردان نوشته سی. ر. ماتورین (C. R. Maturin)؛ فرانکشتاین از ماری شللی؛ قصه ها از هوفمان؛ قصه های مرموز و پشیمالی از ادگار آلن پو؛ داغ تنگ از ناتانیل هاتورن؛ اعترافات از داستایوفسکی؛ کریسمس کارول نوشته چارلز دیکنز؛ دکتر جکیل و مستر هاید از استیونسن؛ تصویر دوریان گری نوشته اسکار ایلد؛ پنجه میمون از و. و. جیکز (W. W. Jacobs)؛ بازگشت اسکرو نوشته هنری جیمز؛ خانه باسکرویلها نوشته کنان دوئل و مرد نامرئی از ه. گ. ولز. به این رمانها بایستی تعداد زیادی از نوشته های رمان نویسان جهان همچون گوته، مریمه، اویسمانس، بالزاک، گوگول، پوشکین و تورگنیف را نیز افزود.

از نویسندگان جدیدی که در رمانهای خود به عناصر مافوق طبیعی سهمی قائل شده اند می توان گ. ک. چسترتون، والتر دولامار، آلگرنون بلکوود، ه. پ. لاکرافت، و. ف. هاروی، ل. پ. هارتلی، م. ر. جیمز، دنیس ویلی و ری برادری را نام برد.